

В.І.Чебан

МЕДИКО-СОЦІАЛЬНА ОЦІНКА ТА ПРОГНОЗ РЕПРОДУКТИВНИХ ВТРАТ У ПРИКАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ

Кафедра соціальної медицини та організації охорони здоров'я (зав. - доц. В.Е.Кардаш)
Буковинської державної медичної академії

Резюме. Проведено клініко-статистичне дослідження серед населення Прикарпатського регіону. вивчені окремі показники, які характеризують репродуктивні втрати, визначена їх соціально-гігієнічна оцінка та середньостроковий прогноз.

Ключові слова: захворюваність, перинатальна смертність, екстрагенітальна патологія, репродуктивне формування, профілактика.

Вступ. В Україні протягом останнього десятиліття спостерігаються кризові демографічні та депопуляційні процеси. Про це свідчать стабільно високі показники смертності дітей віком до одного року. Тому провідним завданням наукового дослідження було, у першу чергу, визначення ролі чинників ризику в розвитку патології дітей віком до одного року, оскільки ці показники свідчать про репродуктивні втрати сучасного покоління батьків, а також є підґрунтям порушень репродуктивного здоров'я в батьків наступних поколінь.

Мета дослідження. Науково обґрунтувати систему технологій медико-соціальної профілактики репродуктивних втрат та порушень формування репродуктивного здоров'я.

Матеріал і методи. У процесі епідеміологічного дослідження для визначення соціально-гігієнічної оцінки популяційного здоров'я у спектрі його репродуктивного формування були використані статистичні дані Держкомстату, звітні матеріали відповідних лікувально - профілактичних закладів системи МОЗ України. Були також використані інші модифіковані методики (клініко - статистичне). Статистична сукупність включала населення (5 077 900 чел), що мешкає в Чернівецькій, Івано - Франківській та Львівській областях.

Результати дослідження та їх обговорення. Проведені клініко-статистичні дослідження протягом останнього десятиріччя засвідчують, що рівні народжуваності по Прикарпатському регіону знизилися на 2,4 ‰, по Україні - на 1,8‰. З метою поглибленого аналізу репродуктивних втрат ми дослідили коливання показників перинатальної патології,

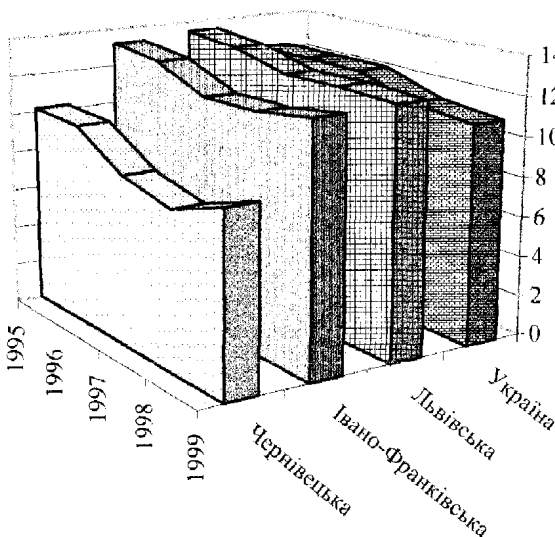

Рис. 1. Рівень перинатальної смертності в розрізі областей Прикарпатського регіону та України (за 1995 – 1999 роки, ‰)

мертвонароджуваності, малюкової смертності. Найвищі рівні серед причин смертності дітей віком до одного року становив клас окремих станів перинатального періоду. Уроджені вади розвитку в цьому рейтингу займали друге місце, а хвороби органів дихання - третє. Виявлено вірогідну різницю структури нозологічних одиниць (окремих станів і уроджених аномалій) серед населення Прикарпатського регіону та населення України, які є провідними складовими дитячої смертності. В оцінці репродуктивних втрат регіону Прикарпаття була виявлена їх вагома неоднорідність серед популяцій досліджуваних областей: за часом, за тенденціями та закономірностями, про що свідчать рівні перинатальної смертності (рис. 1).

Також була досліджена захворюваність матерів, діти яких померли в перинатальному періоді. Виявлено, що окрім провідних причин, які пов'язані з ускладненнями вагітності, пологів, післяпологового періоду, найбільшу питому вагу займали наступні класи хвороб (МКХ-10): хвороби сечостатевої системи, ендокринні хвороби, розлади харчування, порушення обміну речовин; хвороби органів дихання; хвороби системи кровообігу та інші (рис. 2), що підтверджує аналогічні закономірності окремих наукових досліджень провідних учених [1,2]. Найвища перинатальна смертність була виявлена нами серед контингенту дітей, народжених матерями, які хворіли на цукровий діабет (763,2 на 1000 народжених живими) та хвороби системи кровообігу (відповідно 567,8), в той же час аналогічні показники серед груп здорових матерів в 4,5 раза нижчі. Наведені результати свідчать, що екстрагенітальна та будь-яка інша патологія матерів негативно впливає на запліднення та розвиток плоду, народження та розвиток дитини.

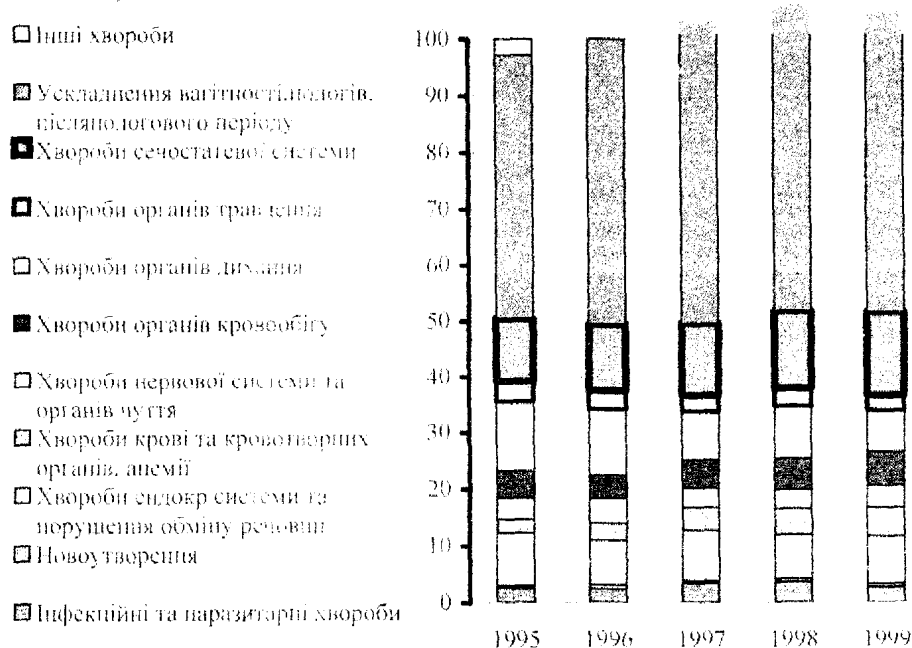

Рис. 2. Питома вага хвороб контингенту матерів, діти яких померли в перинатальному періоді

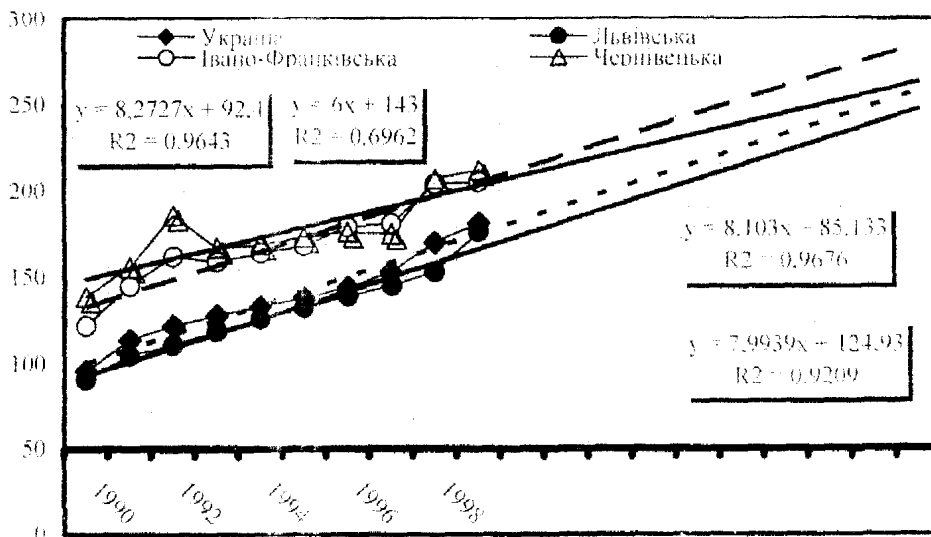

Рис. 3. Стан та прогноз захворюваності внаслідок уроджених вад розвитку, деформацій та хромосомних аномалій серед населення України та області Прикарпатського регіону до 2010 року

З метою розробки технологій ефективної системи профілактики порушень репродуктивного здоров'я була досліджена прогностична ймовірність подальшого розвитку окремих груп захворювань, які впливають на формування репродуктивного здоров'я. Прогнозування проводилося за допомогою лінійного тренду моделі, величини вірогідності апроксимації (R2) (рис. 3).

Аналіз отриманих даних, щодо очікуваних результатів природного руху населення Прикарпаття на період до 2010 року, засвідчує, що при незмінних умовах існування суспільства у 2010 році в Прикарпатському регіоні очікується зниження рівнів народжуваності в 3 рази, природного приросту - в 4,5 рази, зростання загальної смертності передбачається на 15,3 %. Серед населення України в 2010 році очікується зниження рівнів народжуваності в 4,7 рази, природного приросту - в 2,2 рази, зростання загальної смертності передбачається на 22,6 %.

Прогностичні дані інтенсивних показників щодо класу захворюваності внаслідок уроджених вад розвитку, деформацій та хромосомних аномалій свідчать про їх стабільне прогностичне зростання з року в рік як по Україні, так і в Прикарпатському регіоні.

Висновок. Матеріали досліджень дають змогу розробити та науково обґрунтувати технології соціально-медичної профілактики порушень формування репродуктивного здоров'я та визначають основу побудови подальшого вивчення соціальних і медичних аспектів формування репродуктивного здоров'я, його вад, розробки та впровадження профілактичних технологій, які слід застосувати для покращання репродуктивних процесів і зменшення репродуктивних втрат.

Перспектива подальших досліджень. У подальшому буде проводитися розробка та вивчення аспектів технологій соціально - медичної профілактики порушень формування репродуктивного здоров'я населення Прикарпатського регіону. Будуть розроблятися і проводжуватися профілактичні технології для зменшення репродуктивних втрат.

Література. 1. Богатырева Р. В., Иркина Т. К. Репродуктивное здоровье и планирование семьи: социально-медицинские аспекты // Репродуктивное здоровье. / Под ред. Ворник Б. М. Украинская ассоциация планирования семьи. -К., 1999. -С.5-6. 2. Гойда Н. Г. Наукове обґрунтування та розробка системи медико-санітарної допомоги жінкам з екстрагенітальною патологією: Автореф. дис... д-ра мед. наук. - Київ., 2000. - 34 с.

SOCIO-SOCIAL EVALUATION AND PROGNOSIS OF REPRODUCTIVE LOSES IN THE PRYKARPATTIA REGION

V.I.Cheban

Abstract. The author has carried out a clinico-statistical investigation among the population of the Prykarpattia region, studied individual indices that characterize reproductive losses, an evaluation of their socio-hygienic assessment and an average term prognosis have been determined.

Key words: morbidity rate, perinatal mortality, extragenital pathology, reproductive formation, prophylaxis.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Buk. Med. Herald. – 2004. – Vol.8, №2. - P.129-131

Надійшла до редакції 17.01.2004 року